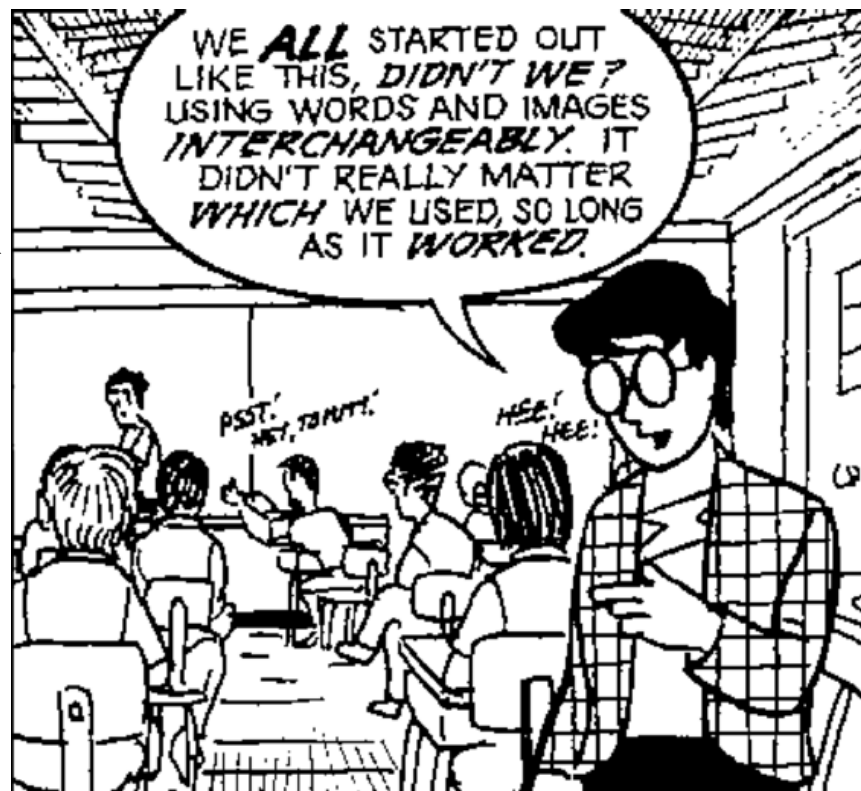

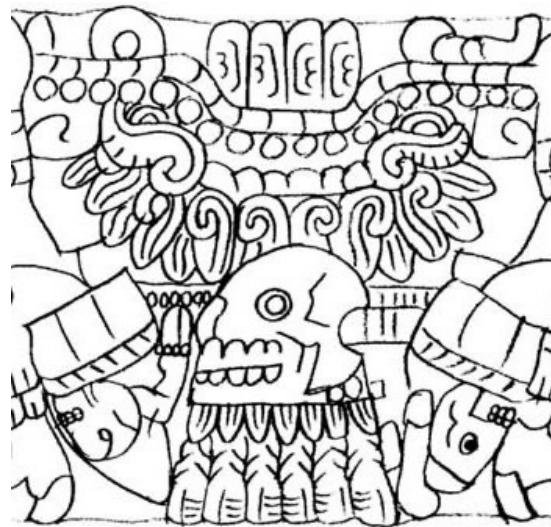
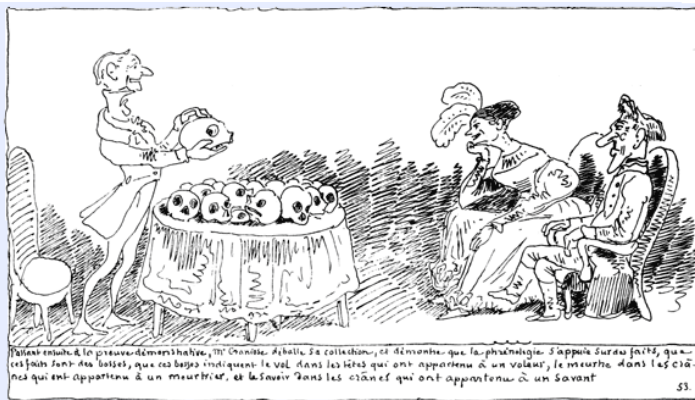
Origins
klíčová díla
Žánry

IT'S CONSIDERED **NORMAL** IN THIS SOCIETY FOR CHILDREN TO COMBINE WORDS AND PICTURES, SO LONG AS THEY **GROW OUT OF IT**.

V Evropě bychom mohli kořeny hledat s vydáním díla *littérature en estampes* (grafická literatura) autora Rodolpha Töpfera. Jedná se především o stripy, karikatury a komentáře. Mnoho pramenů podotýká, že prapůvodci komiksu jsou již egyptské, řecké a římské nástěnné malby, pásové malby a reliéfy nalezené v Jižní Americe, či dokonce jeskynní malby doplněné o popis v rámci piktogramů. Zůstaňme v rámci kontextu však v bližší historii a u děl či autorů, kteří přímo ovlivnili současnou komiksovou popkulturu.

Rodolphe Töpffer

THE COMPLETE COMIC STRIPS

COMPILED, TRANSLATED, AND ANNOTATED BY DAVID KUNZLE

The Yellow kid (1895) Richard F. Outcault

Začátek 20. století a využití graficky/textového přístupu v rámci narativu. Krátké anekdotické příběhy, cílovou skupinou jsou především děti a mládež. Na rozdíl od dřívějších textově grafických ilustrací, tato díla popisují určitou dějovou linku. Kromě klasického pojmenování *comics* (vtipné příhody) se později užíval také pojem *sequential art*.

The Katzejamer kids (1897) Rudolph Dirks

Panely mají totožnou repetitivní formu, stejně tak umístění textu či volba fontu. Typické komiksově bubliny přicházejí o něco později. Grafické zpracování mnohdy připomíná výstřižky z filmového pásu.

Wordless novel novela beze slov

Při pobytu v expresionismem zahalené Evropě se americký umělec **Lynd Ward** inspiroval tímto přístupem a vydal vlastní novelu beze slov *God's man* a následovalo mnoho dalších. Využíval taktéž dřevoryt a jeho tvorba měla v USA obrovský úspěch.

Fenomén éry expresionismu (první novela vznikla v roce 1918, autor byl **Frans Masereel**). Masereelův přístup využití kontrastu černé a bílé byl velmi oblíbený, využíval dřevoryt a jeho nejrozsáhlejší novela *Passionate journey* (vášnivá cesta) měla 167 stran. Věnuje se tématům, která se v této době otevřela (vývoj kapitalismu, život chudého člověka, umělce, etc.) Novela je dodnes k sehnání, dočkala se mnoha reedicí.

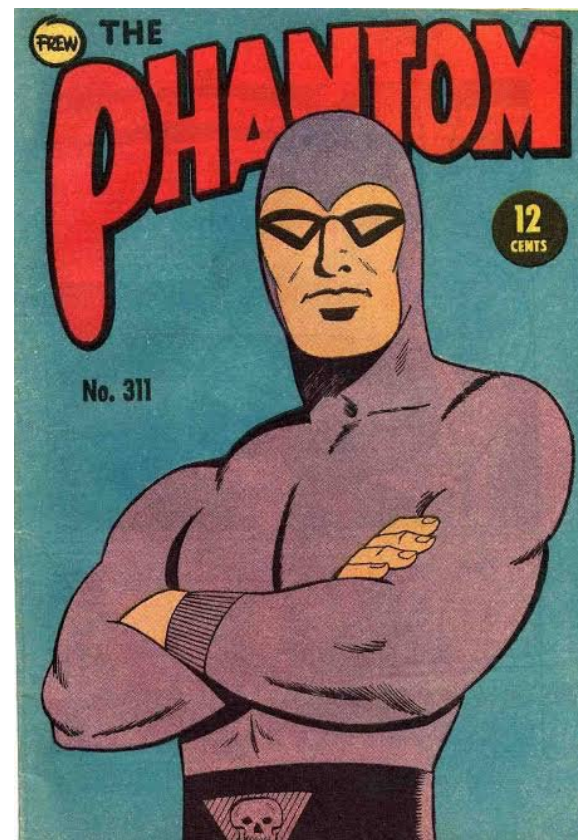
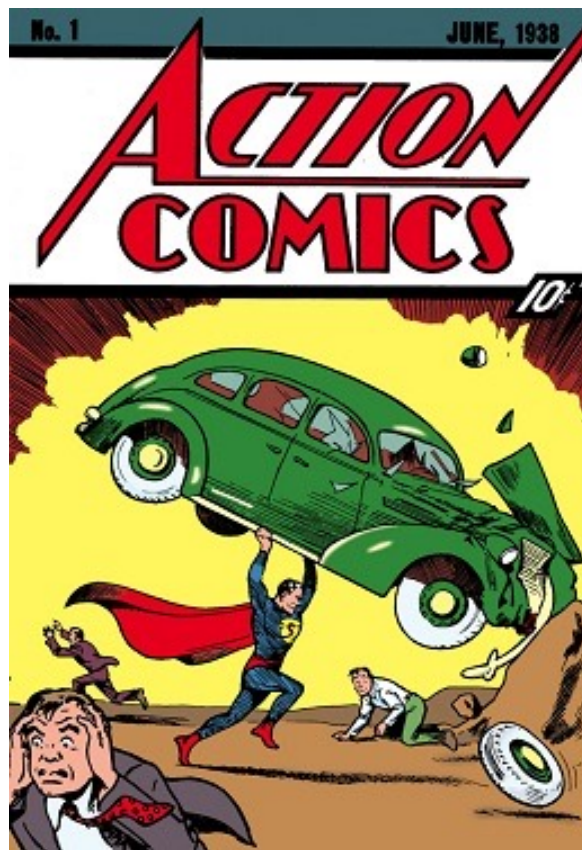

Heroes and enemies!

Zajímavostí je, že prvním úkolem dvojice Captain America a Wonder woman bylo především nadchnout občany USA pro zapojení do Druhé světové války, jednalo se tak zároveň o propagandistický materiál.

První protagonista s nadlidskými schopnostmi, který obdržel vlastní prostor byl Phantom (Lee Falk), který se zrodil v USA. Následoval Superman v prvním vydání sešitu Action comics (jedno z nejdráže prodávaných děl), posléze Batman, Captain Marvel, Fantomah (první superhrdinka, rok 1941), nebo třeba Justice society of America.

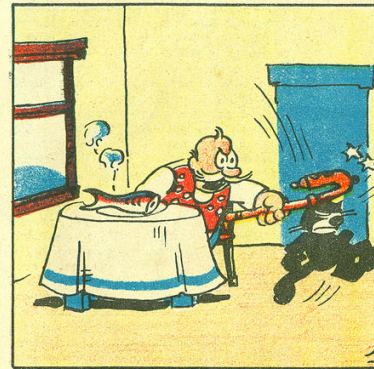

Velká Británie ve 20. letech minulého století přináší komiksy **The Dandy** a **The Beano**. The Dandy byl jedním z prvních komiksů kde byly použity dialogové bubliny, sešit vycházel pravidelně až do roku 2012. The Beano vychází dodnes, v komiksu byla celá řada protagonistů, od antropomorfizovaných zvířat, po různé partičky dětí, či superhrdiny. Ve stejném období vzniká v Belgii do dnes prodávaný **Tin Tin** scénáristy vystupujícího pod pseudonymem *Hergé (Georges Prosper Remi)*. Postupem času se přidávají všem známé postavy jako **Asterix a Obelix** (1959, *René Goscinny, Albert Uderzo*), v ČR pak legendární **Rychlé šípy, čtyřlístek**, komiksový **Švejk Josefa Lady**, *Sekorův Ferda Mravenec*, a v rámci reklam sem zavítal i americký **Kocour Felix** v doprovodu *Vladislava Vlodka*. Stříhl si roli v reklamě na vysavač.

KRATOCHVILNÉ KOUSKY KOCOURA FELIXE.

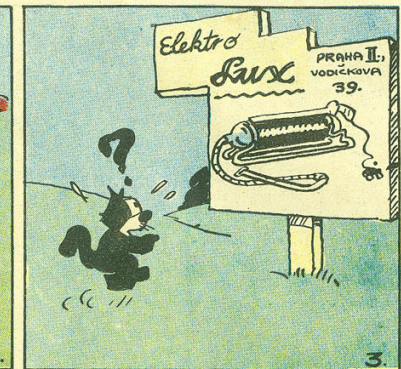
IV.

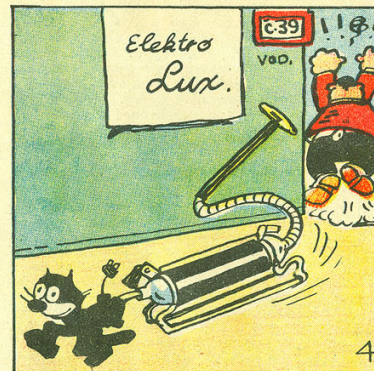
1. Pan domácí Fuks si rybu upraví dal. Felix loučí o svůj podíl, který ihned vzal.

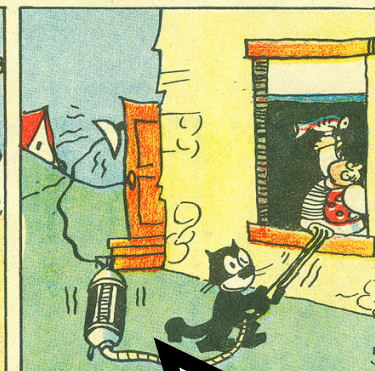
2. V tichém pláči v bolu kráčí, slzou smáčí zem', jak by se mu za to pomstil, nyní myslí jen.

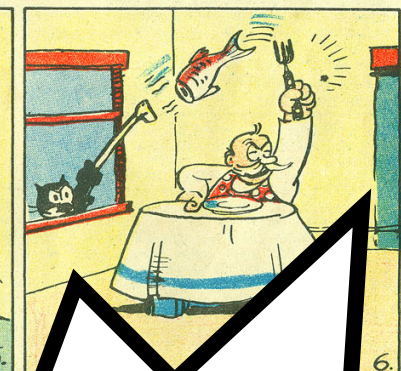
3. V tom zří velký reklamní štít fy. Elektro-Lux. Nápad mihne jeho mozem: „Už to máme, pane Fuks!“

4. Do Prahy hned letí. Zpátky vleče kořisti Elektro-Lux, který všechno předúkladně vyčistí.

5. Na ssací ten ap... napne drát a hned motor uv... svou hrát.

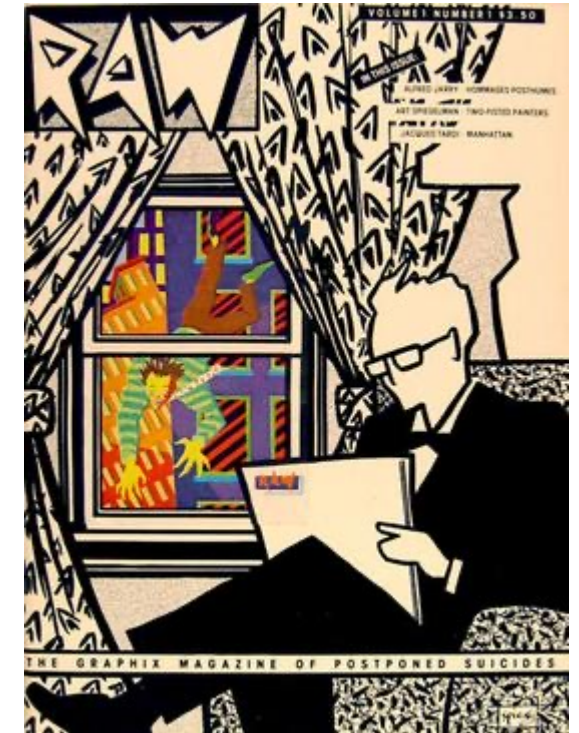

6.

What about the kids!?

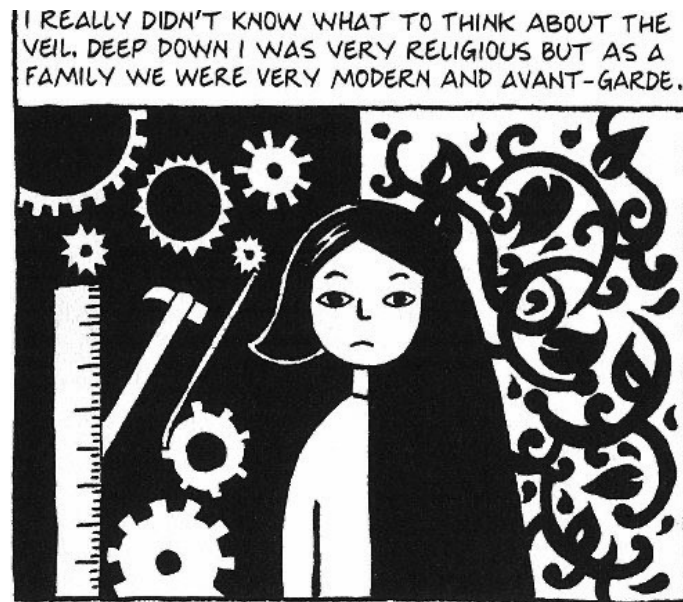
A pak nastal přelom...

Od roku 1980 v komiksově antologii **RAW** (USA, 1980 – 1991, mapující nezávislou komiksovou scénu) začal vycházet po jednotlivých dílech komiks **MAUS** *Arta Spiegelmana* (ten byl také jedním z editorů), který popisoval příběh jeho otce před a během Druhé světové války. Prožil jej se svou manželkou v Polsku, posléze v koncentračním táboře Auschwitz. Přežili. Jeho žena v roce 1968 spáchala sebevraždu. Art popisuje turbulentní vztah s otcem, absenci matky, bez přikrášlování interpretuje celou situaci včetně retrospektivních vhledů do života jeho otce Vladka.

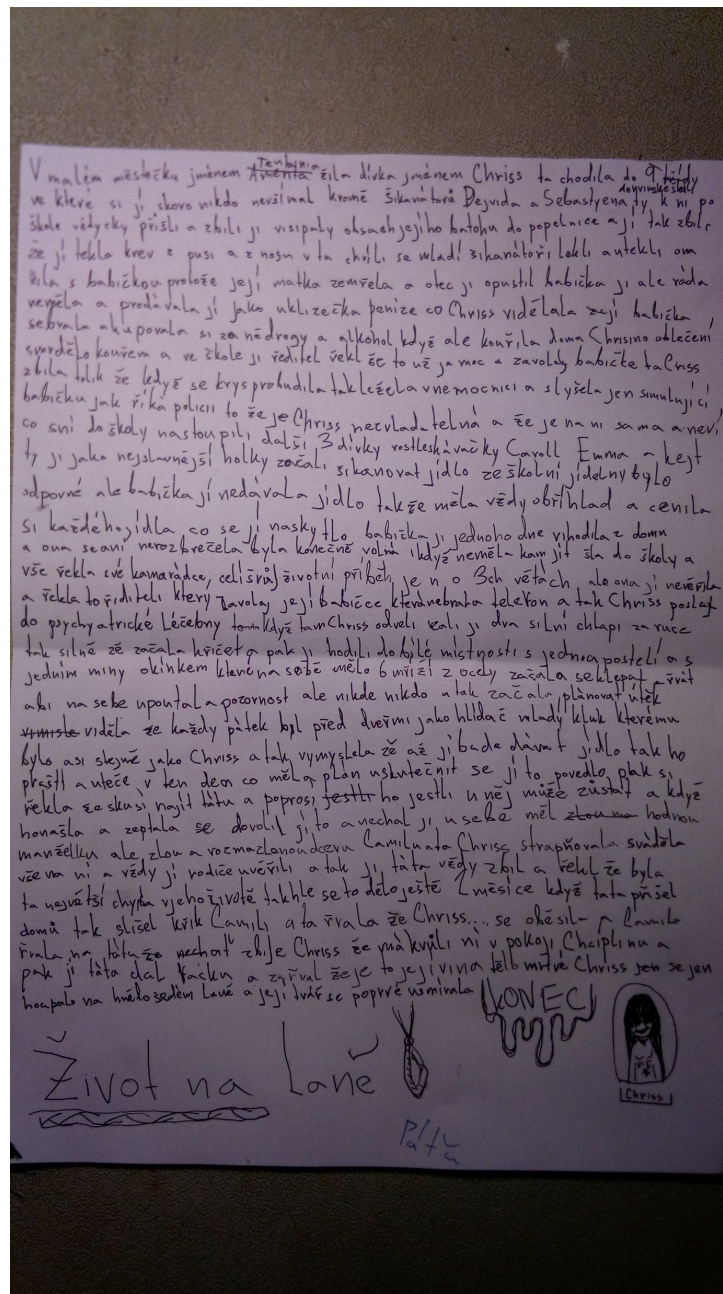
Ve chvíli, kdy je komiks dokončen, dočká se velkého úspěchu, knižního vydání, i zájmu mnoha producentů o zfilmování díla. A především, získává jako první komiksová kniha prestižní Pulitzerovu cenu.

Díky umělcům jako byl *Will Eisner (God's man, Sequential art)*, *Mariane Satrapi (Persepolis)* nebo *Art Spiegelman* (a samozřejmě mnoho dalších) se komiks vytrhl z běžného vnímání brakové literatury a zařadil se mezi díla, která jsou respektována a kritikou pozitivně přijímána. V současnosti se komiksové podoby dočkala mnohá literární díla (v ČR například Erbenova **Kytice**, dále **Metamorfóza Franze Kafky/Peter Kuper**, **Homérova Odyssea** ve futuristickém zpracování *Matta Fractiona*, nebo třeba **Deník Anny Frankové/Polonsky a Folman**)

Praxe

Každý dobrý komiks začíná ještě lepším scénářem. Scénář je koncipován stejně, jako když píšete hru, nebo se chystáte něco natočit. Je potřeba v něm vše jasně specifikovat do nejmenšího detailu. Musí dávat smysl i pro nezúčastněnou třetí osobu (doporučuji tedy dát váš výtvar přechíst někomu dalšímu, aby vám sdělil, zda textu rozumí). Text poté rozkucháte tak, aby seděl na jednotlivé panely/framy. Na základě těch si připravíte storyboardy (ale to až někdy příště).

Práce studentky 12 y.o., na tomto příkladu můžeme pozorovat rozdíl mezi představou autora a reálným výsledkem, který je téměř nemožné vypracovat bez bližší specifikace. Čím jednodušší příběh pro začátek, tím větší záruka úspěchu.

Máte dva týdny na přípravu scénáře do příští výuky. V interaktivní osnově naleznete potřebné instrukce v rámci výběru a konstrukce textu.

Použitá díla, zdroje a prameny

McCloud, S. (1994). Understanding comics: [the invisible art. William Morrow.

Kunzle, D. (2007). Rodolphe Töpffer: The Complete Comic Strips (Ilustrované vydání). University Press of Mississippi.

OUTCAULT, Richard F. The Yellow Kids great fight [online] Původní obrázek ve formátu JPG. Dostupné z https://cartoons.osu.edu/digital_albums/yellowkid/HoganAlley_Enlarge/D_1630.jpg

Dirks, R. (1974). The Katzenjammer Kids: Early Strips in Full Color (Paperback). Dover Publications.

WARD, Lynd. God's Man: A Novel in Woodcuts. 3. USA: Courier Corporation, 2004. ISBN 978-0-486-43500-8.

Cronin, Brian. "ICYMI: 1938's Action Comics #1, Annotated." CBR, 20 Apr. 2018, <https://www.cbr.com/action-comics-revisiting-issue-one/>.

Captain America. (1941) (Vol. 1). Marvel.

"The Phantom (Character)." Comic Vine, <https://comicvine.gamespot.com/the-phantom/4005-7957/>.

Beano. (2023). Retrieved February 13, 2023, from <https://www.beano.com/>

Vlodek, L. Kocour Felix, reklama na firmu Elektrolux, 1926. Fresh eye. Retrieved February 13, 2023, from http://fresh-eye.cz/tomas-prokupek-reklama/2012/03/01_vlodekl_-kocourfelix_1926upr/

Spiegelman, A. (2004). The complete Maus. Penguin.

RAW: Comics anthology. (1980) (Vol. 1). RAW books.

Satrapi, M. (2021). Persepolis (Třetí vydání v českém jazyce, druhé v souborné podobě, přeložil Richard PODANÝ). BB/art.

Odyr, & Orwell, G. (2019). Animal farm: the graphic novel. Houghton Mifflin Harcourt.

Kuper, P., Kafka, F., & Hasenpusch, K. (c2003). The metamorphosis. Crown.

Folman, A., Frank, A., & Polonsky, D. ([2018]). Anne Frank's diary: the graphic adaptation. Pantheon Books.